

En fortælling fra Anholt
Den blinde fra Anholt

En fortælling fra Anholt

Den blinde fra Anholt

På et tidspunkt i 1980'erne begyndte jeg at udgive lokale småtryk på eget forlag. Tanken med udgivelserne var ikke at score nogen kasse, men bare hjælpe med at udgive skrifter, der ellers ikke ville komme videre. Mange tekster lånte jeg fra Egnsarkivet i Grenaa, der alene skyldes faktor J. A. Nielsens private indsats. Han samlede gamle fotos, fik verificeret sted og personer med navn på bagsiden af billederne. Han nedskrev personlige historier og beretninger fortalt af personer fra og om Grenaa og omegn.

Denne fortælling der følger herunder var nedskrevet i et gammel kladderhefte af den slags der blev brugt i skolen - i hvert fald på min tid. Fortællingen her er genfortalt af en gammel anholter og har intet med Grenaas egnsarkiv at gøre.

I forbindelse med jeg havde udgivet nogle skrifter om Anholt fik jeg tilsendt manuskriptet.

Peer Holm

Den blinde fra Anholt

En fortælling fra kanonbådenes tid.

1807-14 var Anholt besat af englænderne og på et tidspunkt foretog en større dansk flotille af kanonbåde og andre fartøjer, der havde soldater ombord et angreb på Anholt for at bortjage englænderne, men angrebet mislykkedes fuldstændig.

Jens og kadetten

Der skrives 27. marts 1811.

Omtrent midtvejs mellem landsbyen og Fyret på øen Anholt lå en lille ensom hytte halvt gravet ind i en klit. I den eneste stue sad en dreng og stirrede ud af vinduet. Der foregik så meget på øen og han brændte af lyst til at gå ud og se på det, men hans plejefader Rasmus, havde forbudt ham at gå uden for huset og han vidste af sørgelig erafring, at det var bedst at lystre Rasmus. Derfor blev Jens, hvor han var, men det var næsten ikke til at holde ud. Hele formiddagen havde han hørt en heftig skydning, både her på land og ude på søen. Det var dansken der var kommet i deres kanonbåde og nu vil prøve at tage øen tilbage fra englænderne, der holdt øen besat.

Ja, englænderne havde endda anlagt en helt lille fæstning oppe ved Fyret, som de kaldte for Fort York. Dette fort ville dansken erobre for de ville slukke Fyret, der var til god nytte for alle de engelske skibe, der sejlede i farvandet.

Det lod til at være en vanskelig opgave, for der blev stadig skudt deroppe fra. Jens blev mere og mere utålmodig. Til sidst var han lige ved at ønske, at Rasmus ville komme, for selv om drengen ikke kunne lide ham, så vidste Rasmus altid god besked med hvad der foregik og han kunne således fortælle ham nyt. Rasmus kom imidlertid ikke, men

derimod så Jens pludselig en mand komme haltende hen imod hytten. Jens skyndte sig at lukke døren op for han havde set, at manden bar dansk uniform. Da han kom ind i stuen så Jens, at det var en ung kadet på knap 17 år.

”Er De såret”, spurgte Jens og hjalp den fremmede hen til en stol.

”Ja, jeg har fået et strejfskud i læggen, da jeg måtte flygte for englænderne. Jeg kunne ikke følge med mine kammerater og nu bliver jeg vel taget til fange”.

”Nej herre, her er i sikker, for her kommer englænderen aldrig”, svarede Jens, ”men nu skal jeg hjælpe med at forbinde Eder”. Derpå hentede Jens vand og klude og havde snart fået ordnet kadettens sår, der heldigvis viste sig ikke at være slemt.

”Bor du her ganske alene”? spurgte kadetten Jens.

”Nej, jeg bor her hos min plejefader Rasmus”, svarede Jens.

”Se, se, men hør tror du ikke, jeg kunne få lidt at spise. Jeg er ganske udmattet af sult”, spurgte kadetten.

”Ih jo gerne”, svarede Jens og gav sig til at sætte det bedste, huset formåede på bordet. Kadetten spiste med vældig appetit.

”Jeg hedder Langebæk”, sagde kadetten, da den væste sult var stillet.

”Hvad hedder du”? fortsatte kadetten.

”Jeg hedder Jens”!

”Og du bor her hos din plejefader. Er dine forældre døde”? spurgte kadetten Jens.

”Det ved jeg ikke. Nej der strandede en gang et skib på denne kyst og alle der var om bord omkom i bølgerne. Kun en blev reddet, en lille dreng, og det var mig. Så blev jeg sat i pleje hos Rasmus og hans kone.

Hun er død”. fortalte Jens. - ”Og ham ... nå hvad med ham, det lader ikke til at du kan lide ham”? fortsatte kadetten.

”Jeg kan kun sige en ting om ham, han holder med englænderne”, svarede Jens.

”Det vil jeg nødig tro om en dansk mand”, sagde kadetten.

”Ja, tro hvad du vil, svarede Jens og fortsatte, ”men fortæl mig nu hellere noget om hvad der er sket i dag”?

”Det skal jeg, skønt det kun er sørgelige nyheder jeg kan give dig. Ser du, vi var en temmelig stor styrke og vi landede her på Anholt før morgengry. Meningen var, at vi skulle komme bag på englænderne, men der må have været en forræder, der har røbet vore planer for de de var advarede. Da vi nærmede os fortet ved Fyret fik vi en varm modtagelse. Vi stormede fortet tre gange, men hver gang blev vi drevet tilbage og til sidst opløste det hele sig til en vild flugt - og kommer det allerværste. Vi troede, at der kun lå en engelsk skonnert ved Anholt, men nu er der kommet både en brig og en fregst til syne, så gud ved hvordan det skal gå vore folk med at komme i bådene”, fortalte kadetten.

Kadetten tav og sad et øjeblik hensunken i mørke tanker, hvorefter han tilføjede: ”Jeg selv når ikke til kanonbådene, det er en givet sag, men jeg vil nødig falde i englændernes hænder. Tror du at Rasmus, din plejefader, vil sejle mig over til Djurland”?

”Måske”, svarede Jens og fortsatte, ”han gør alt for penge”.

”Og dem er jeg heldigvis velforsynet med”, sagde kadetten.

I det samme blev døren åbnet og Rasmus trådte ind. Han var en lille mand med et mørkt skæg og et listigt flakkende blik.

”Nå, her er nok fremmede”, sagde Rasmus.

Kadetten gik lige løs på sagen og sagde sit navn og fortalte hvad der

var hændt ham. Og så bad han Rasmus om at skjule ham foreløbig og ved lejlighed sejle ham over til Grenaa.

Rasmus betragtede ham med et listigt blik, og fortsatte, ”ja, det kommer jo an på ...” begyndte han.

Kadetten forstod ham og trak en pung frem. ”Indholdet af denne skal I få når vi går i båden”, sagde kadetten og fortsatte ”og lige så meget til får I, når vi kommer frelst i land på Djursland. Mi fader er godsejer derovre og hans gård ligger ikke langt fra stranden”.

”Ja, så kan det jo lade sig gøre”, svarede Rasmus.

Kadetten havde imidlertid betragtet ham skarpt.

”Nør”, sagde kadetten pludselig og fortsatte, ”det falder mig ind at I i grunden ligner Den blinde fra Grenaa”.

”Hvem er det”? spurgte Rasmus med en stemme, der skulle lyde uskyldig. Men det blinkede ondt i hans øjne.

”Jo, da vi lå ovre i Grenaa og var ved at samle soldater og matroser sammen her til angrebet, så kom der ofte en blind mand til lejren for at tigge”, fortalte kadetten og fortsatte ”han havde sort skæg ligesom I og var af sammen højde”.

”Men som I ser, herre, er jeg ikke blind”, indskød Rasmus og gav sig til at le, men hans latter var ikke helt ægte.

Jens havde lyttet opmærksom efter hele denne samtale og han var næsten sikker med sig selv på, at den blinde fra Grenaa nok alligevel var Rasmus, der havde forklædt sig og spillet blind.

Rasmus havde været meget bort med sin båd i den senere tid og hyppigt ovre på fastlandet. Jo det var sikkert ham der i tide havde fortalt englænderne, at danskerne samlede tropper og forberedte et overfald på Anholt. En spion og landsfræder var Rasmus.

Jens sad og blev mere og mere rasende på ham og nu var han også

sikker på at han ville narre den godtroende kadet, men det skulle han nu ikke få lov til.

Om eftermiddagen var skydningen helt hørt op og Rasmus, der havde været ude en lille tur kom tilbage og fortalte, at de danske soldater var blevet taget til fange, hvorimod matroserne var sluppet i bådene og kun en af disse var blevet taget af det engelske skib.

”Ja, hvem der var vel ovre på Djursland”, sagde kadetten.

”Det kan ske endnu i aften, tænker jeg”, svarede Rasmus. Derpå vendte han sig til Jens og sagde: ”Du går straks på på fortet og melder dig til sergent Wilson, han har brug for dig. Man må jo rette sig efter dem, der har magten”, tilføjede Rasmus med et skuldertræk.

Jens tog af sked med kadetten og begav sig på vej, thi det kunne ikke nytte at være ulydig mod Rasmus. Undervejs kunne han ikke lade være at tænke på hvordan det skulle gå kadetten. Han var sikker på, at Rasmus ikke ville føre ham til Djursland. Nej, den slyngel ville snarere overgive ham til englænderne.

Jens var nu nået til det sted, hvor Rasmus båd lå halvt i skjul mellem klitterne. Han gik hen og kiggede ned i den.

Der lå noget skjult under pressenningen, og da Jens løftede op og kiggede, så han at der var nogle kasser, der øjensynligt indeholdt føde-midler samt et par små tønder rom. Det var alt sammen den engelske flådes mørke.

I det samme forstod Jens det hele. Disse sager havde Rasmus naturligtvis hentet på fortet og de skulle bringes ud til et af krigsskibene, der krydsede ved øen. Og så var det nok meningen, at kadetten skulle tages til fange samtidigt, og Rasmus havde alligevel tjent halvdelen af

kadettens penge.

Jens stod og blev mere og mere forbitret på sin plejefader.

Nej, Rasmus skulle ikke få lov til at udføre denne streg, det skulle han nok forhindre, tænkte Jens for sig selv. Og i en fart fjernede han nogle af kasserne og skjulte dem i sandet. I det hul der blev under presningen derved, krøb han selv ind. Han måtte vente en timestid til det var mørkt, men så hørte han trin og stemmer.

”Lad mig så få pengene”, det var Rasmus, der talte.

”Ja, værsgod, her er de”, svarede kadetten og fortsatte, ”men I må hjælpe mig op i båden, for jeg kan knap nok støtte på benet”.

”Lad mig først få båden i vandet”, svarede Rasmus.

Båden blev dernæst skubbet ud og Rasmus hjalp kadetten om bord og satte fra land. Derpå hejste han sejlet og tog roret og båden gled nu rask frem. De sejlede en tid lang under dyb tavshed og Jens turde knap nok trække vejret af frygt for at blive opdaget. Men da de var nået et stykke ud, skred Jens til handling. Han havde i tide forsynet sig med en bådshage og den stak han nu forsigtig længere og længere frem mod bagstavnen, hvor han vidste at Rasmus sad ved roret. Pludselig anbragte han bådshagen med et dristigt greb om Rasmus ene ben og trak til. Med et brøl af overraskelse tumlede Rasmus ned i bunden af båden og i det samme var Jens over ham og rev hans pistol ud af hans bælte.

”Lig stille eller jeg skyder!” hviskede Jens.

Rasmus stirrede forfærdet på drengens blege ansigt, men han vovede ikke at røre sig.

”Hvad er der her for noget?” udbrød Langebæk, der var kommet sig af sin første forbavelse.

”Han vil overgive Dem til englænderne”, svarede Jens.

”Det kan jeg ikke tro”, sagde kadetten.

”Nej, drengen er gal”, stønnede Rasmus.

”Slip ham dog dreng”, vedblev kadetten, ”tag pistolen bort du har uret”.

Nu svarede Jens bestemt, ”og hvis De ikke vil tro mig, så se selv hvad kurs han har holdt”.

Kadetten så op og fik øje på et stort skib, der kom sejlende hen imod dem. ”Den engelske brig, Jens, og så vidt jeg kan høre har de både ude, hvad gør vi nu”? sagde kadetten.

”Tag Deres hat af og skjul den”, hviskede Jens, ”hurtigt og du Rasmus, du tager roret og så må du se at klare dette for os. Det kan du vel, siden englænderne er dine venner. Men det siger jeg dig, forråder du os, så får du en kugle i livet”.

Rasmus krøb skulende op på agtertoften og greb roret. Han rystede af angst.

I det samme kom en engelsk båd hem imod dem. I agterstavnen sad en officer med en lygte ved sin side.

”Hvem er I”? spurgte officeren. ”Venner”, svarede Rasmus på gebrokkent engelsk. ”Jeg har passérseddel”, fortsatte Rasmus.

Hermed fremtog han et krøllet stykke papir fra sin hoftelomme og rakte det til englænderen, der studerede passérsedlen ved lygtens skær.

”Ja, det rigtig nok”, sagde officeren og rakte papiret tilbage.

”Hvem er de to andre”? spurgte officeren, hvortil Rasmus svarede, ”det er mine hjælpere”.

”Nå ja, vi venter en båd inde fra øen med proviant og rom. Har I set noget til dem”? spurgte officeren, hvortil Rasmus svarede, ”ja, den kommer lige bag ved os”.

”Godt, så sejl I bare videre”, sagde officeren og hurtigt gled Rasmus fartøj ud i nattens mørke.

”Nu holder du kursen mod Djursland”, sagde kadetten. Rasmus skulede til pistolen, men turde ikke andet end adlyde.

Vinden var gunstig og ved morgengry nåede de et ensomt sted ved Djurslands kyst.

”Jeg burde vel lade eder anholde, Rasmus”, sagde kadet Langebæk og fortsatte, ”men Jens har bedt for eder da I jo dog har givet ham føde og husly i flere år. Men pengene må I give mig tilbage, thi dem har I ikke fortjent”.

Rasmus skyndte sig at tage pengene frem og rakte dem til kadetten.

”Se, du skal have dem Jens”, sagde Langebæk og gav dem til drengen og fortsatte ”det er din belønning og du skal få lige så meget til, når vi kommer hjem på gården. Så har du noget at begynde med, men foreløbigt kan du være sikker på, at fader og jeg nok skal tage os af dig, for tilbage til den karl skal du ikke”.

Jens takkede henrykt. Derpå hjalp han kadetten i land og støttede ham på hans besværlige gang op ad vejen, mens Rasmus skyndte sig at sejle bort, kryster som han var. Han var bange for at blive taget til fange og straffet for sit spionage og forræderi.

Rasmus sejlede da mod Anholt og kom vel hjem. Men øboerne undrede sig over hvor drengen var, da de aldrig så noget til ham. De spurgte Rasmus, men fik altid et undvigende svar, så snakken gik livligt og englænderne kunne ikke forstå, at de ikke fik flere oplysninger af Rasmus.

Det rygtedes siden fra Grenaa, at en kadet var kommet fra Anholt og han havde en dreng med sig derfra. Som tiden gik blev anholterne klar over at Rasmus måtte være spionen som de talte så meget om i Grenaa, Den blinde fra Anholt. Efter den tid ville ingen have med

Rasmus at gøre. Hilste ikke på ham. Ingen ville tale med ham. Han var ilde set over alt på Anholt og en dag vandrede Rasmus ud til Fyret og hans vandring fortsatte ud over Totten til havet gik over ham og han druknede.

